G.C.E. O/L ICT · 10 ශ්‍රේණිය · පාඩම 1

පාඩම 1 O/L විභාග පුහුණුව: ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

මේ ප්‍රශ්න O/L ICT විභාගයේ ආකාරයටයි හදලා තියෙන්නේ. Paper I එකේ බහුවරණ ප්‍රශ්න (MCQ) තියෙනවා. Paper II එකේ කොටස් සහිත ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න තියෙනවා. 2026 syllabus කොටස් ඇතුළුව පාඩම 1 මුළුමනින්ම (1.1, 1.2, 1.3) මේවායින් ආවරණය වෙනවා. මුලින්ම තනියම උත්තර දීලා, පස්සේ පිළිතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් බලන්න.

Paper I – බහුවරණ ප්‍රශ්න (25)

1. දත්ත සහ තොරතුරු ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – දත්ත කියන්නේ සකසා නැති අමු කරුණු.
Q – දත්ත සකසීමෙන් තොරතුරු ලැබෙනවා.
R – එකම දෙයක් එක් කෙනෙකුට තොරතුරු වෙද්දී තව කෙනෙකුට දත්ත වෙන්න පුළුවන්.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. Q සහ R පමණි
B. P, Q සහ R
C. P සහ Q පමණි
D. P පමණි

2. ප්‍රධාන තාක්ෂණය අනුව පරිගණක පරම්පරා නිවැරදි පිළිවෙළට දැක්වෙන්නේ කුමකින්ද?

A. Transistors → Vacuum tubes → Integrated circuits → Microprocessors
B. Vacuum tubes → Transistors → Microprocessors → Integrated circuits
C. Vacuum tubes → Transistors → Integrated circuits → Microprocessors
D. Vacuum tubes → Integrated circuits → Transistors → Microprocessors

3. සිසුවෙක් self-service පරිගණකයක් භාවිතයෙන් පුස්තකාල පොතක් ලබා ගන්නවා.
P – Screen එකේ ආපසු දිය යුතු දිනය පෙන්වයි.
Q – පොතේ barcode එක scan කරයි.
R – පද්ධතිය ණයට දීම සටහන් කර ආපසු දිය යුතු දිනය ගණනය කරයි.
මෙම පියවරවල නිවැරදි පිළිවෙළ කුමක්ද?

A. Q, P, R
B. R, Q, P
C. P, Q, R
D. Q, R, P

4. සුපිරි වෙළඳසැලක කැෂියර් සබන් එකක barcode එක scan කළාම bill එකේ මිල පෙන්වනවා. මෙහි output එක කුමක්ද?

A. Barcode scanner එක
B. මිල සහ එකතුව සහිත මුද්‍රිත bill එක
C. සබන් එකේ තියෙන barcode එක
D. Product database එකෙන් මිල සොයා ගැනීම

5. පහත ඒවා අතරින් Internet of Things (IoT) සඳහා හොඳම උදාහරණය කුමක්ද?

A. Network එකක් හරහා විදුලි භාවිත කියවීම් ස්වයංක්‍රීයව සැපයුම්කරුට යවන smart electricity meter එකක්
B. Laser printer එකකින් වාර්තාවක් print කිරීම
C. Download කළ video එකක් offline බැලීම
D. ගුරුවරයෙක් word processor එකක පාඩම් සටහනක් type කිරීම

6. පරිගණක පරම්පරා ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – පළමු පරම්පරාවේ පරිගණක vacuum tubes භාවිත කළ අතර විශාල තාපයක් නිපදවූවා.
Q – දෙවන පරම්පරාවේ පරිගණක integrated circuits භාවිත කළා.
R – සිව්වන පරම්පරාවේ පරිගණක නිසා personal computers (PC) සුලභ වුණා.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. P, Q සහ R
B. Q සහ R පමණි
C. P සහ R පමණි
D. P සහ Q පමණි

7. Herman Hollerith ගේ tabulating machine එක පරිගණක ඉතිහාසයේ වැදගත් වන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන්

A. Census දත්ත විශාල ප්‍රමාණයක් සැකසීමට punched cards භාවිත කළ නිසා
B. පළමු ඉලෙක්ට්‍රොනික පරිගණකය නිසා
C. Graphical user interface එක හඳුන්වා දුන් නිසා
D. Transistors භාවිත කළ පළමු පරිගණකය නිසා

8. මවක් තම පුතාගේ ලකුණු ඉල්ලනවා, නමුත් ගුරුවරයා පන්තියේ සිසුන් 40 දෙනාගේම ලකුණු ලැයිස්තුවක් දෙනවා. මෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් අඩු වී ඇති හොඳ තොරතුරුවල ලක්ෂණය කුමක්ද?

A. නියමිත වේලාවට ලැබීම (Timeliness)
B. සම්පූර්ණ බව (Completeness)
C. නිවැරදි බව (Accuracy)
D. අදාළ වීම (Relevance)

9. Online තර්ජන ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – Phishing මගින් passwords, OTP වැනි විස්තර සොරකම් කිරීමට ව්‍යාජ පණිවිඩ හෝ වෙබ් අඩවි භාවිත කරනවා.
Q – Ransomware මගින් files lock/encrypt කර මුදල් ඉල්ලනවා.
R – Antivirus software පමණක් install කිරීමෙන් සියලු online තර්ජනවලින් සම්පූර්ණ ආරක්ෂාවක් ලැබෙනවා.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. P පමණි
B. P සහ Q පමණි
C. Q සහ R පමණි
D. P, Q සහ R

10. Cloud computing ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – Cloud එකේ save කළ files, Internet ඇති විවිධ උපාංගවලින් විවෘත කළ හැකියි.
Q – Cloud storage සඳහා කිසිවිටෙක Internet සම්බන්ධතාවක් අවශ්‍ය නැහැ.
R – Google Drive සහ OneDrive cloud storage සේවා සඳහා උදාහරණ වේ.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. P සහ Q පමණි
B. Q සහ R පමණි
C. P සහ R පමණි
D. P, Q සහ R

11. පහත යුගල අතරින් නිවැරදිව ගැළපෙන්නේ කුමක්ද?

A. Vacuum tubes – සිව්වන පරම්පරාව
B. Integrated circuits – පළමු පරම්පරාව
C. Microprocessors – තුන්වන පරම්පරාව
D. Transistors – දෙවන පරම්පරාව

12. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයක 10 ශ්‍රේණියේ සිසුවෙකුට Internet signal නැති නිසා සහ පවුලට උපාංගයක් නැති නිසා online පන්තිවලට සම්බන්ධ වෙන්න බැහැ. මෙම ගැටලුව හොඳින්ම හඳුන්වන්නේ

A. Digital divide (ඩිජිටල් පරතරය)
B. පෞද්ගලිකත්ව උල්ලංඝනයක්
C. පරිගණක වෛරසයක්
D. Software piracy

13. සහල් මෝලක් පරිගණකයකට සම්බන්ධ digital scale එකකින් එක් එක් ගොවියාගේ වී කිරනවා. පරිගණකය ගෙවිය යුතු මුදල ගණනය කර receipt එකක් print කරනවා. මෙම පද්ධතියට වී බෑගයක බර

A. Feedback
B. Processing පියවරක්
C. Input දත්තයක්
D. Output තොරතුරක්

14. මෙම ගණක උපකරණ පැරණිතම සිට අලුත්ම දක්වා පිළිවෙළට සකසන්න: P – Pascaline, Q – Abacus, R – Napier's bones, S – Analytical Engine.

A. Q, P, R, S
B. Q, R, P, S
C. Q, R, S, P
D. R, Q, P, S

15. මෙම ක්‍රියාකාරකම් සලකන්න.
P – රජයේ online portal එකක් හරහා රථවාහන දඩයක් ගෙවීම.
Q – Online කඩයකින් ඇඳුම් මිලදී ගැනීම.
R – උප්පැන්න සහතික පිටපතක් සඳහා online අයදුම් කිරීම.
මේවායින් e-government සේවා වන්නේ කුමක්ද?

A. Q සහ R පමණි
B. P සහ Q පමණි
C. P සහ R පමණි
D. P, Q සහ R

16. පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – පද්ධතියක feedback මගින් output භාවිත කර පද්ධතිය පරීක්ෂා කර පාලනය කරනවා.
Q – Storage මගින් දත්ත සහ තොරතුරු අනාගත භාවිතය සඳහා තබා ගන්නවා.
R – Output ඇති පද්ධතියකට input නැහැ.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. P සහ R පමණි
B. P, Q සහ R
C. Q සහ R පමණි
D. P සහ Q පමණි

17. පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – Transistors, vacuum tubes වලට වඩා කුඩා සහ විශ්වාසනීයයි.
Q – Integrated circuit (IC) එකක කුඩා chip එකක් මත transistors විශාල ගණනක් ඇත.
R – තුන්වන පරම්පරාවේ පරිගණකවලට keyboards, monitors සහ operating system එකක් භාවිත කළ හැකි වුණා.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. P සහ Q පමණි
B. P සහ R පමණි
C. Q සහ R පමණි
D. P, Q සහ R

18. කොළඹ රෝහලක වෛද්‍යවරයෙක් යාපනයේ රෝගියෙකු සමඟ video call එකකින් කතා කර prescription එක e-mail මගින් යවනවා. මෙය කුමකට උදාහරණයක්ද?

A. e-banking
B. Telemedicine (දුරස්ථ වෛද්‍ය සේවා)
C. e-commerce
D. Robotics

19. ඔබේ online ගිණුම් ආරක්ෂා කර ගැනීමට හොඳම ක්‍රමය කුමක්ද?

A. ශක්තිමත් password එකක් භාවිත කර two-step verification on කිරීම
B. හැම ගිණුමකටම එකම සරල password එකක් භාවිත කිරීම
C. උදව් කරන්න පුළුවන් වෙන්න මිතුරන්ට OTP එක දීම
D. Phone screen එකේ password එක ලිවීම

20. AI ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – AI මගින් සාමාන්‍යයෙන් මිනිස් චින්තනය අවශ්‍ය කාර්යයන් (මුහුණු හඳුනාගැනීම වැනි) පරිගණකයට කළ හැකියි.
Q – Machine learning මගින් දත්තවලින් ඉගෙන ගෙන පරිගණකය දියුණු වෙනවා.
R – AI පිළිතුරු හැමවිටම නිවැරදි නිසා ඒවා පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය නැහැ.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. Q සහ R පමණි
B. P සහ Q පමණි
C. P පමණි
D. P, Q සහ R

21. Smart greenhouse එකක, ක්‍රියාවක් සිදු කරන OUTPUT උපාංගය කුමක්ද?

A. උෂ්ණත්වය වැඩි වූ විට on වන fan motor එක
B. Temperature sensor එක
C. Humidity sensor එක
D. Light sensor එක

22. Storage ගැන පහත ප්‍රකාශ අතරින් වැරදි ප්‍රකාශය කුමක්ද?

A. අලුත් පරිගණකවල අද floppy disks බහුලව භාවිත වෙනවා
B. Cloud storage මගින් files දුරස්ථ servers වල තබා ගන්නවා
C. Pen drives flash memory භාවිත කරනවා
D. SSD එකක චලනය වන කොටස් නැහැ

23. සමාගමක් පාරිභෝගිකයන්ගේ දුරකථන අංක සහ ලිපින අවසරයකින් තොරව වෙනත් සමාගමකට විකුණනවා. මෙයින් ප්‍රධාන වශයෙන් මතු වන ගැටලුව කුමක්ද?

A. Digital divide
B. Hardware දෝෂ
C. දත්ත පෞද්ගලිකත්වය (Data privacy)
D. අඩු සැකසුම් වේගය

24. කෘෂිකර්මයේ ICT ගැන පහත ප්‍රකාශ සලකන්න.
P – ගොවියෙකුට mobile phone එකෙන් කාලගුණ සහ වෙළඳපොළ මිල තොරතුරු ලබා ගත හැකියි.
Q – විශාල කුඹුරු නිරීක්ෂණයට drones භාවිත කළ හැකියි.
R – ICT නිසා ගොවීන්ගේ අවශ්‍යතාව සම්පූර්ණයෙන්ම නැති වෙනවා.
ඉහත ප්‍රකාශ අතරින් නිවැරදි වන්නේ කුමක්ද?

A. Q සහ R පමණි
B. P පමණි
C. P, Q සහ R
D. P සහ Q පමණි

25. ENIAC යනු කුමන පරම්පරාවේ පරිගණකයකට උදාහරණයක්ද?

A. පළමු පරම්පරාව
B. සිව්වන පරම්පරාව
C. තුන්වන පරම්පරාව
D. දෙවන පරම්පරාව

Paper II – ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

1. අවස්ථාව – පාසල් ක්‍රීඩා උත්සවය. පාසලක් ක්‍රීඩා උත්සවය සඳහා පරිගණක පද්ධතියක් භාවිත කරනවා. නිලධාරීන් සෑම ඉසව්වකම එක් එක් ක්‍රීඩකයාගේ ස්ථානය ඇතුළත් කරනවා. පද්ධතිය එක් එක් නිවාසයේ ලකුණු ගණනය කර නිවාස ශ්‍රේණිගත කර ප්‍රතිඵලය විශාල screen එකක පෙන්වනවා. ජයග්‍රාහකයින්ට සහතික print කරන අතර ප්‍රතිඵල ඊළඟ වසර සඳහා save කරනවා. *(ලකුණු 12)*

(i) මෙම පද්ධතියේ input, process සහ output ලියන්න. *(ලකුණු 3)*
(ii) “ක්‍රීඩක 12, මීටර් 100 දී 2 වන ස්ථානය.” මෙය පද්ධතියට දත්තයක්ද තොරතුරක්ද? අවසාන නිවාස ශ්‍රේණිගත කිරීම විදුහල්පතිට දත්තයක්ද තොරතුරක්ද? හේතු දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(iii) මෙම පද්ධතියේ save කිරීම (storage) අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි? හේතු දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(iv) එක් ක්‍රීඩකයෙකුට 3 වෙනුවට 1 ලෙස නිලධාරියෙක් type කරනවා. Output එකට සිදු වන දේ පැහැදිලි කර මෙම අදහස නම් කරන්න. *(ලකුණු 3)*
(v) මෙම කාර්යය අතින් කරනවා වෙනුවට පරිගණකයක් භාවිත කිරීමේ වාසි දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*

2. අවස්ථාව – IoT භාවිත කරන ගොවියෙක්. සුනිල් දඹුල්ලේ එළවළු වගා කරනවා. ඔහු තම කෙතේ පාංශු තෙතමන sensors සවි කරනවා. පස වියළි වූ විට පද්ධතිය ස්වයංක්‍රීයව water pump එක on කර ඔහුගේ smartphone එකට alert එකක් යවනවා. දත්ත cloud එකේ save වන අතර ඔහුට mobile app එකේ ප්‍රස්තාර බලන්න පුළුවන්. *(ලකුණු 11)*

(i) මෙය IoT පද්ධතියක් ලෙස හඳුන්වන්නේ ඇයිදැයි scenario එකෙන් හේතු දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(ii) මෙම පද්ධතියේ input උපාංගයක් සහ output උපාංග/outputs දෙකක් හඳුනාගන්න. *(ලකුණු 3)*
(iii) මෙම පද්ධතියෙන් සුනිල්ට ලැබෙන ප්‍රයෝජන දෙකක් සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(iv) පද්ධතියට cloud storage සහ Internet සම්බන්ධතාවක් අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(v) මෙම පද්ධතිය සමඟ සුනිල්ට මුහුණ දිය හැකි ගැටලුවක් සහ විසඳුමක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*

3. අවස්ථාව – රෝහලක්. දිස්ත්‍රික් රෝහලක් පරිගණක පද්ධතියක් ආරම්භ කරනවා. ලියාපදිංචියේදී රෝගීන්ගේ විස්තර ඇතුළත් කරනවා. වෛද්‍යවරු පරීක්ෂණ වාර්තා screens වල බලනවා. දුර ගම්මානවල සමහර රෝගීන් video calls හරහා විශේෂඥ වෛද්‍යවරුන් සමඟ කතා කරනවා. *(ලකුණු 10)*

(i) ICT රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලයට උදව් කරන ආකාර දෙකක් සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(ii) Video calls හරහා වෛද්‍ය උපදෙස් ලබා දීම හඳුන්වන නම කුමක්ද? ගම්මානයේ රෝගියෙකුට ලැබෙන එක් ප්‍රයෝජනයක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(iii) රෝගී වාර්තා පෞද්ගලික දත්ත. මෙම දත්ත ආරක්ෂා කිරීමට රෝහල ගත යුතු පියවර දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(iv) කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයෙක් e-mail attachment එකක් විවෘත කළ විට සියලු files lock වී මුදල් ඉල්ලන පණිවිඩයක් එනවා. මෙම ප්‍රහාරයේ නම සහ එය වළක්වා ගන්නා එක් ක්‍රමයක් දෙන්න. *(ලකුණු 3)*
(v) පරිගණක පද්ධතිය මත සම්පූර්ණයෙන්ම යැපීමේ එක් අවාසියක් දෙන්න. *(ලකුණු 1)*

4. අවස්ථාව – කඩයක billing පද්ධතියක්. මහනුවර සිල්ලර කඩයක් barcode scanner එකක්, පරිගණකයක් සහ receipt printer එකක් භාවිත කරනවා. භාණ්ඩයක් scan කළ විට එහි නම සහ මිල screen එකේ පෙන්වනවා. අවසානයේ bill එකක් print වන අතර තොග ප්‍රමාණය අඩු වෙනවා. *(ලකුණු 11)*

(i) මෙහි භාවිත වන input උපාංගයක් සහ output උපාංග දෙකක් නම් කරන්න. *(ලකුණු 3)*
(ii) Bill එකක් සකස් කිරීමේදී පරිගණකය කරන සැකසුම් කාර්ය දෙකක් විස්තර කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(iii) තොග ප්‍රමාණය update කිරීම කඩ හිමියාට උදව් වන්නේ කෙසේද? (ඉඟිය: feedback ගැන සිතන්න.) *(ලකුණු 2)*
(iv) මෙම පද්ධතියෙන් පාරිභෝගිකයාට ලැබෙන වාසි දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(v) හිමියාට ගෙදර සිට විකුණුම් බලන්න ඕනෑ. සුදුසු තාක්ෂණයක් යෝජනා කර එක් හේතුවක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*

5. අවස්ථාව – e-government සේවා. නිමාලිට රියදුරු බලපත්‍රය අලුත් කරන්න, උප්පැන්න සහතික පිටපතක් ඉල්ලන්න සහ පුතාගේ O/L ප්‍රතිඵල බලන්න ඕනෑ. මේවායින් බොහොමයක් online කරන්න පුළුවන් කියලා යාළුවෙක් කියනවා. *(ලකුණු 10)*

(i) පහත එක් එක් ඒවා e-government ද නැද්ද යන්න වර්ග කරන්න: (a) online රියදුරු බලපත්‍රය අලුත් කිරීම, (b) online කඩයකින් phone එකක් මිලදී ගැනීම, (c) විභාග දෙපාර්තමේන්තු වෙබ් අඩවියෙන් O/L ප්‍රතිඵල බැලීම, (d) online hotel කාමරයක් වෙන් කිරීම. *(ලකුණු 2)*
(ii) e-government සේවා මගින් පුරවැසියන්ට සහ රජයට යන දෙපිරිසටම වියදම් ඉතිරි වන ආකාරය පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(iii) සමහර පුරවැසියන්ට මෙම සේවා භාවිත කිරීමට බාධා විය හැකි ගැටලු දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(iv) විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් එවූ ලෙස පෙනෙන, ඇගේ card අංකය ඉල්ලන e-mail එකක් නිමාලිට එනවා. ඇය කළ යුත්තේ කුමක්ද? ක්‍රියා දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(v) Digital divide අඩු කිරීමට රජයට කළ හැකි ක්‍රම දෙකක් යෝජනා කරන්න. *(ලකුණු 2)*

6. අවස්ථාව – පරිගණක ඉතිහාසය පිළිබඳ පාසල් ICT ප්‍රදර්ශනයක්. 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් abacus සිට අද AI බලයෙන් ක්‍රියා කරන smartphones දක්වා කාලරේඛා poster එකක් හදනවා. *(ලකුණු 10)*

(i) මේවා කාල පිළිවෙළට (පැරණිතම මුලින්) සකසන්න: Analytical Engine, Abacus, ENIAC, Pascaline. Analytical Engine වැදගත් වීමට එක් හේතුවක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(ii) 2, 3 සහ 4 පරම්පරා සඳහා ප්‍රධාන තාක්ෂණය සහ එයින් ලැබුණු එක් දියුණුවක් ලියන්න. *(ලකුණු 3)*
(iii) දෙවන පරම්පරාවේ පරිගණක පළමු පරම්පරාවට වඩා විශ්වාසනීය වූයේ ඇයිදැයි පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(iv) කථනයෙන් අසන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දෙන smartphone voice assistant එකක් පස්වන පරම්පරාව හා සම්බන්ධ වන්නේ ඇයිදැයි පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 3)*

7. අවස්ථාව – Online ඉගෙනීම සහ ඩිජිටල් පුරවැසිභාවය. පාසල් නිවාඩු කාලයේදී 10 ශ්‍රේණියේ පන්තියක් Google Classroom, Zoom සහ e-Thaksalawa භාවිත කරනවා. ගුරුවරයා Google Drive එකේ සටහන් ද බෙදා ගන්නවා. *(ලකුණු 10)*

(i) සිසුන්ට online ඉගෙනීමේ වාසි දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(ii) සිසුවෙකුට Zoom පන්තියකට සම්බන්ධ වීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණ දෙකක් සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 2)*
(iii) “ඩිජිටල් පුරවැසිභාවය” යනු කුමක්දැයි පැහැදිලි කර online පන්තියක හොඳ ඩිජිටල් පුරවැසිභාවයට උදාහරණ දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 3)*
(iv) “AI tools මගේ ගෙදර වැඩ කරනවා, ඒ නිසා මට ඉගෙන ගන්න ඕනෑ නැහැ” කියලා සිසුවෙක් කියනවා. මෙය හොඳ අදහසක් නොවන්නේ ඇයිදැයි එක් හේතුවක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*
(v) ගුරුවරයා කඩදාසි වෙනුවට Google Drive එකේ සටහන් බෙදා ගැනීමේ එක් වාසියක් දෙන්න. *(ලකුණු 1)*

විභාග උපදෙස්

- ඔප්ෂන් බලන්න කලින් සෑම ප්‍රකාශයක්ම (P, Q, R) වෙන වෙනම කියවා ඇත්තද වැරදිද කියා සලකුණු කරන්න.
- “හැමවිටම”, “කිසිවිටෙක”, “සම්පූර්ණයෙන්ම” වැනි අන්ත වචන ගැන සැලකිලිමත් වන්න. ඒවා ඇති ප්‍රකාශ බොහෝ විට වැරදියි.
- Input, process, output කියන්නේ දත්ත සහ ක්‍රියා ගැනයි. ප්‍රශ්නයෙන් උපාංගයක් ඇහුවොත් පමණක් උපාංගයක් නම් කරන්න.
- දත්තද තොරතුරුද? “මෙම පුද්ගලයාට ප්‍රයෝජනවත් වන ලෙස සකසා තිබේද?” කියා අහන්න. පරිශීලකයා අනුව පිළිතුර වෙනස් විය හැකියි.
- පරම්පරා: V–T–I–M මතක තබා ගන්න, ඊළඟට 5 = AI. එක් එක් පරම්පරාවට එක් ලක්ෂණයක් සහ එක් ගැටලුවක් දැනගන්න.
- මුල් උපකරණ: Abacus → Napier's bones → Pascaline → Leibniz → Jacquard loom → Babbage → Hollerith පිළිවෙළ ඉගෙන ගන්න.
- Phishing (විස්තර ලබා ගැනීමට රැවටීම) සහ ransomware (මුදල් සඳහා files lock කිරීම) පටලවා ගන්න එපා.
- e-government = පුරවැසියා සහ රජය. e-commerce = මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම. ගැළපෙන උදාහරණ තෝරන්න.
- ලකුණු බලන්න: ලකුණු 2 කියන්නේ සාමාන්‍යයෙන් කරුණු දෙකක්, නැත්නම් පැහැදිලි කිරීමක් සහිත කරුණක්.
- අවස්ථාව (scenario) භාවිත කරන්න. “sensor එකක්” හෝ “උපාංගයක්” නොව “පාංශු sensor එක”, “barcode scanner එක” ලෙස ලියන්න.
- 2026 නව මාතෘකා (AI, IoT, Cloud, 5G) සඳහා සරල, එදිනෙදා ශ්‍රී ලාංකික උදාහරණයක් දෙන්න.
- කාලය කළමනාකරණය කරන්න: MCQ එකකට ආසන්න වශයෙන් විනාඩියක්. අමාරු එකක් අත්හැර පසුව එන්න, නමුත් කිසිම MCQ එකක් හිස්ව තබන්න එපා.

පිළිතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම්

Paper I

1. **B** – ප්‍රකාශ තුනම නිවැරදියි. R ත් ඇත්ත: පන්තියේ ලකුණු ලැයිස්තුව ගුරුවරයාට තොරතුරු, නමුත් පාසලේ සාමාන්‍යය ගණනය කරන විදුහල්පතිට ඒක දත්ත (input). බොහෝ දෙනා “P සහ Q පමණි” තෝරන්නේ දත්ත සහ තොරතුරු හැමවිටම වෙනස් නොවන දේවල් කියලා හිතන නිසා.
2. **C** – පිළිවෙළ V–T–I–M: vacuum tubes (1), transistors (2), integrated circuits (3), microprocessors/VLSI (4). Microprocessor එකත් ඉතා විශාල IC එකක් නිසා එය IC වලට කලින් එන්න බැහැ.
3. **D** – Barcode scan කිරීම input (Q), සටහන් කිරීම සහ ගණනය කිරීම processing (R), දිනය පෙන්වීම output (P). ඒ නිසා පිළිවෙළ Q → R → P (input → process → output). Q, P, R වැරදියි – ගණනය කිරීමට පෙර දිනය පෙන්වන්න බැහැ.
4. **B** – පද්ධතිය පිටතට දෙන දේ bill එක නිසා එය output එකයි. Barcode එක input දත්තයක්, මිල සොයා ගැනීම processing, scanner එක input උපාංගයක් – output එකක් නොවේ.
5. **A** – IoT කියන්නේ sensors තියෙන එදිනෙදා “දේවල්” network එකකට සම්බන්ධ වී මිනිසෙකු නොමැතිව දත්ත හුවමාරු කිරීම. Smart meter එක තනියම මැන දත්ත යවනවා. අනෙක් ඒවායේ පරිගණකය පාවිච්චි වුණත් සම්බන්ධිත sensor වස්තුවක් නැහැ.
6. **C** – Q වැරදියි: දෙවන පරම්පරාව transistors භාවිත කළා; IC ආවේ තුන්වන පරම්පරාවේදී. P සහ R නිවැරදියි – 4 වන පරම්පරාවේ microprocessors නිසා කුඩා, ලාභ PC ඇති වුණා.
7. **A** – Hollerith ගේ යන්ත්‍රය punched cards භාවිතයෙන් 1890 ඇමරිකානු census එක ඉතා වේගයෙන් ගණනය කළා. එය electro-mechanical යන්ත්‍රයක් මිසක් electronic නොවේ; transistors එන්න බොහෝ කලින් හැදුවේ.
8. **D** – ලකුණු නිවැරදි සහ නියමිත වේලාවට ලැබුණත් ලැයිස්තුවේ වැඩි කොටසක් මවට අදාළ නැහැ – ඇයට අවශ්‍ය වුණේ පුතාගේ ලකුණු පමණයි. සිසුන් බොහෝ විට “සම්පූර්ණ බව” තෝරනවා, නමුත් මෙහි කිසිවක් අඩු නැහැ; අනවශ්‍ය දත්ත වැඩියි.
9. **B** – P සහ Q නිවැරදි අර්ථ දැක්වීම්. R වැරදියි: antivirus උදව් වුණත් phishing අඩවියකට ඔබම password එක දීම නවත්වන්න එයට බැහැ. ආරක්ෂිත පුරුදු, updates සහ backups ද අවශ්‍යයි.
10. **C** – Q වැරදියි: cloud storage වෙත ළඟා වීමට Internet අවශ්‍යයි (සමහර apps offline පිටපතක් තියාගත්තත් sync වෙන්නේ Internet හරහා). P සහ R නිවැරදියි.
11. **D** – නිවැරදි වන්නේ Transistors – දෙවන පරම්පරාව පමණයි. IC තුන්වන, vacuum tubes පළමු, microprocessors සිව්වන පරම්පරාවට අයත්. V–T–I–M මතක තබා ගන්න.
12. **A** – Digital divide කියන්නේ ICT (උපාංග, Internet, කුසලතා) ලැබෙන අය සහ නොලැබෙන අය අතර පරතරයයි. මෙහි කිසිවක් ප්‍රහාරයට ලක් වීමක් හෝ නීති විරෝධීව පිටපත් කිරීමක් නැහැ.
13. **C** – බර පද්ධතියට ඇතුළු වන අමු කරුණක් නිසා එය input දත්තයක්. ගෙවිය යුතු මුදල සහ receipt එක output; මුදල ගණනය කිරීම processing.
14. **B** – Abacus (පුරාණ කාලය) → Napier's bones (1600 මුල් භාගය) → Pascaline (1640 ගණන්) → Analytical Engine (1830 ගණන්). Napier's bones ආවේ Pascal ගේ යන්ත්‍රයට දශක කිහිපයකට කලින්.
15. **C** – e-government කියන්නේ රජය ICT හරහා පුරවැසියන්ට සේවා දීම – ඒ නිසා P සහ R. Q online කළත් එය e-commerce (ව්‍යාපාරයකින් මිලදී ගැනීම).

16. **D** – R පැහැදිලිවම වැරදියි – output ලබා දීමට පද්ධතියකට input අවශ්‍යයි. Feedback (P) සහ storage (Q) ගැන විස්තර නිවැරදියි.
17. **D** – ප්‍රකාශ තුනම නිවැරදියි. Keyboards සහ monitors ආවේ PC (4 වන පරම්පරාව) සමඟ පමණක් යැයි බොහෝ සිසුන් සිතනවා, නමුත් තුන්වන පරම්පරාවේදීත් ඒවා භාවිත වුණා.
18. **B** – Telemedicine (e-health) කියන්නේ ICT භාවිතයෙන් දුරස්ථව වෛද්‍ය උපදෙස් සහ සත්කාර ලබා දීම. මෙහි මිලදී ගැනීමක්, බැංකු ගනුදෙනුවක් හෝ robot කෙනෙක් නැහැ.
19. **A** – ශක්තිමත්, වෙනම password එකක් සහ two-step verification (අමතර code එකක්) නිසා වෙන අයට ඇතුළු වෙන්න බොහෝ අමාරුයි. එකම සරල password එක හැම තැනම දැම්මොත් එක තැනක් කාන්දු වුණාම සියලු ගිණුම් විවෘත වෙනවා.
20. **B** – R වැරදියි: AI වැරදි කරන්න පුළුවන්, ඒ නිසා එහි පිළිතුරු මිනිසුන් විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුයි. P සහ Q මගින් AI සහ machine learning නිවැරදිව විස්තර කරනවා.
21. **A** – Sensors දත්ත එකතු කරන නිසා ඒවා input උපාංග. Fan motor එක processing ප්‍රතිඵලය අනුව ක්‍රියා කරන නිසා එය output උපාංගයක් (actuator).
22. **A** – Floppy disks දැන් ඉතිහාසයක් – අලුත් පරිගණකවල floppy drives පවා නැහැ. අනෙක් ප්‍රකාශ තුන නිවැරදියි. “වැරදි” ප්‍රකාශය අහන ප්‍රශ්නවල අසත්‍ය ප්‍රකාශය සොයන්න.
23. **C** – අවසරයකින් තොරව පෞද්ගලික දත්ත භාවිත කිරීම හෝ බෙදා දීම data privacy උල්ලංඝනය කිරීමක්. ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත (2022 අංක 9) මෙවැනි දත්ත ආරක්ෂා කිරීම ගැනයි.
24. **D** – ICT ගොවීන්ට උදව් කරනවා (P, Q) නමුත් ඔවුන් වෙනුවට එන්නේ නැහැ – තීරණ ගන්නේ සහ වැඩ කරන්නේ තවමත් මිනිසුන්. ප්‍රකාශවල “සම්පූර්ණයෙන්ම”, “හැමවිටම” වැනි අන්ත වචන ගැන සැලකිලිමත් වන්න.
25. **A** – ENIAC (1940 ගණන්) vacuum tubes දහස් ගණනක් භාවිත කළා, විශාල කාමරයක් පුරා තිබුණා, විශාල විදුලියක් වැය කළා – පළමු පරම්පරාවේ සාමාන්‍ය ලක්ෂණ.

Paper II – ආදර්ශ පිළිතුරු සහ ලකුණු දීමේ කරුණු

1. *(ලකුණු 12)*

(i) (ලකුණු 3)
Input – එක් එක් ඉසව්වේ ක්‍රීඩකයින්ගේ ස්ථාන (1)
Process – නිවාස ලකුණු ගණනය කිරීම සහ නිවාස ශ්‍රේණිගත කිරීම (1)
Output – screen එකේ ප්‍රතිඵල / මුද්‍රිත සහතික (1)

(ii) (ලකුණු 2)
ස්ථානය දත්තයක් – ලකුණු ගණනයට input ලෙස යන අමු කරුණක් (1). නිවාස ශ්‍රේණිගත කිරීම තොරතුරක් – එය සකසා ඇති අතර තීරණ ගැනීමට/ජයග්‍රාහකයා ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රයෝජනවත් (1).

(iii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ඊළඟ වසරේ ප්‍රතිඵල/වාර්තා සමඟ සැසඳීමට; පසුව සහතික නැවත print කිරීමට; පාසල් වාර්තා (උදා: හොඳම කාල) තබා ගැනීමට; දත්ත නැවත ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොවීමට.

(iv) (ලකුණු 3)
නිවාස ලකුණු සහ ශ්‍රේණිගත කිරීම වැරදි වෙනවා / වැරදි සහතිකයක් print විය හැකියි (1) – මොකද පරිගණකය ලැබෙන ඕනෑම දත්තයක් සකසනවා (1). මෙය GIGO – Garbage In, Garbage Out (1).

(v) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ඉක්මන් ප්‍රතිඵල; ගණනය කිරීමේ වැරදි අඩුයි; සැමට screen එකේ සජීවී ප්‍රතිඵල; නිවැරදි කර නැවත print කිරීම පහසුයි; ගබඩා කිරීම සහ සෙවීම පහසුයි.

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස: (i) හි input ලෙස “පරිගණකය” හෝ “keyboard” ලියන්න එපා – input එක දත්තයයි (ස්ථාන). (iv) හි සම්පූර්ණ ලකුණු ගන්න වැරදි input එක වැරදි output එකට සම්බන්ධ කර ලියන්න.

2. *(ලකුණු 11)*

(i) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): දත්ත එකතු කිරීමට sensors භාවිත කරනවා; sensors/පද්ධතිය Internet එකට සම්බන්ධයි; මිනිසෙකු නොමැතිව ස්වයංක්‍රීයව ක්‍රියා කරනවා (pump එක on කරනවා); phone/cloud වෙත දත්ත/alerts යවනවා.

(ii) (ලකුණු 3)
Input – පාංශු තෙතමන sensor (1)
Outputs – water pump එක on වීම (1); smartphone එකට එන alert/පණිවිඩය හෝ app එකේ ප්‍රස්තාරය (1)

(iii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ජලය ඉතිරි වීම; කාලය/ශ්‍රමය ඉතිරි වීම; නියමිත වේලාවට ජලය ලැබෙන නිසා හොඳ අස්වැන්නක්; දුර සිට කෙත නිරීක්ෂණය කළ හැකි වීම.

(iv) (ලකුණු 2)
Sensor දත්ත Internet හරහා cloud එකට යවනවා (1) – ඒ නිසා ආරක්ෂිතව ගබඩා කළ හැකි අතර ඕනෑම තැනක/ඕනෑම වෙලාවක phone එකෙන් බලන්න පුළුවන් (1).

(v) (ලකුණු 2)
ගැටලුව (1), උදා: දුර්වල mobile signal / විදුලිය ඇනහිටීම / ආරම්භක වියදම වැඩි වීම / sensor හානි වීම.
ගැළපෙන විසඳුම (1), උදා: offline ද ක්‍රියා කර දත්ත තැන්පත් කරන පද්ධතියක් / solar panel හෝ battery backup / රජයේ හෝ බැංකු සහාය / නිතිපතා පරීක්ෂා කිරීම.

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස: sensor එක input; pump එක සහ alert එක outputs. බොහෝ සිසුන් “phone එක” input ලෙස ලියනවා – මෙහිදී එය ප්‍රතිඵලය පෙන්වනවා පමණයි.

3. *(ලකුණු 10)*

(i) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): රෝගී වාර්තා ඉක්මනින් ලබා ගැනීම; පරීක්ෂණ වාර්තා ඉක්මනින් බෙදා ගැනීම; කඩදාසි වැඩ අඩු වීම; පැරණි ඉතිහාසය සොයා ගැනීම පහසු වීම; වාර්තාවල වැරදි අඩු වීම; ඖෂධ තොග කළමනාකරණය.

(ii) (ලකුණු 2)
Telemedicine / e-health (1)
ප්‍රයෝජනය (1): ගමන් කාලය සහ වියදම ඉතිරි වීම / නගරයට නොගොස් විශේෂඥ උපදෙස් ලැබීම / හදිසි අවස්ථාවක ඉක්මන් උපදෙස්.

(iii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): user names සහ ශක්තිමත් passwords; අවසර ලත් කාර්ය මණ්ඩලයට පමණක් ප්‍රවේශය; backups තබා ගැනීම; antivirus සහ updates; රෝගියාගේ අවසරය නැතිව දත්ත බෙදා නොදීම (දත්ත ආරක්ෂණ නීතිය).

(iv) (ලකුණු 3)
Ransomware (1)
වැළැක්වීම (ඕනෑම එකක්, 2): නොදන්නා attachments/links විවෘත නොකිරීම; නිතිපතා offline/cloud backups; antivirus සහ operating system update කිරීම; කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කිරීම.

(v) (ලකුණු 1)
ඕනෑම එකක් (1): විදුලිය හෝ network බිඳ වැටුණොත් වැඩ නතර වීම; සයිබර් ප්‍රහාර අවදානම; කාර්ය මණ්ඩල පුහුණුව අවශ්‍ය වීම; උපකරණ වියදම.

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස්: “ransomware” නම නිවැරදිව ලියන්න – “virus” පමණක් ලිව්වොත් ලකුණ නොලැබෙන්න පුළුවන්. වැළැක්වීමට නිශ්චිත ක්‍රියාවක් (backups තබා ගැනීම) ලියන්න; “පරෙස්සම් වෙන්න” වගේ අපැහැදිලි දේට ලකුණු නැහැ.

4. *(ලකුණු 11)*

(i) (ලකුණු 3)
Input – barcode scanner (1)
Output – monitor/screen (1); receipt printer (1)

(ii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ගබඩා කළ දත්තවලින් භාණ්ඩයේ නම සහ මිල සොයා ගැනීම; මිල ප්‍රමාණයෙන් ගුණ කිරීම; මුළු එකතුව ගණනය කිරීම; ආපසු දිය යුතු ඉතිරිය ගණනය කිරීම; තොගය අඩු කිරීම.

(iii) (ලකුණු 2)
අඩු වෙමින් පවතින භාණ්ඩ හිමියාට පෙනෙනවා (1) – අවසන් වීමට පෙර ඇණවුම් කිරීමට / හොඳ මිලදී ගැනීමේ තීරණ ගැනීමට; output එක ව්‍යාපාරය පාලනයට භාවිත වෙනවා (feedback) (1).

(iv) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): වේගවත් සේවාව / කෙටි පෝලිම්; නිවැරදි මිල සහ එකතුව; පැහැදිලි මුද්‍රිත receipt එකක්; card හෝ QR මගින් ගෙවිය හැකි වීම.

(v) (ලකුණු 2)
Cloud computing / cloud-based billing පද්ධතියක් (1) – දත්ත online ගබඩා වන නිසා Internet ඇති ඕනෑම උපාංගයකින් බලන්න පුළුවන් (1).

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස්: “processing” පිළිතුරු ක්‍රියා විය යුතුයි (සොයනවා, ගණනය කරනවා, එකතු කරනවා, update කරනවා). “CPU” වැනි උපාංග නමක් පමණක් ලිවීමෙන් සැකසුම් කාර්යයක් විස්තර වෙන්නේ නැහැ.

5. *(ලකුණු 10)*

(i) (ලකුණු 2)
e-government: (a) සහ (c); e-government නොවේ: (b) සහ (d) (½ බැගින් = 2).

(ii) (ලකුණු 2)
පුරවැසියන්: කාර්යාලවලට යාමේ ගමන් වියදම සහ වැඩ කාලය නැති වීම අඩුයි (1). රජය: කඩදාසි අඩුයි, කවුළු/කාර්ය මණ්ඩල කාලය අඩුයි, වාර්තා කළමනාකරණය පහසුයි (1).

(iii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): උපාංගයක් හෝ Internet නැති වීම (digital divide); ICT කුසලතා/ඩිජිටල් සාක්ෂරතාව නොමැති වීම; භාෂා ගැටලු; වංචාවට ඇති බිය හෝ online ගෙවීම් විශ්වාස නොකිරීම.

(iv) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): Link එක click නොකිරීම හෝ reply නොකිරීම; card/PIN/OTP විස්තර නොදීම; ලිපිනය තමාම type කර නිල වෙබ් අඩවියට හෝ app එකට යාම; පණිවිඩය report/delete කිරීම; යවන්නාගේ ලිපිනය පරීක්ෂා කිරීම.

(v) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල Internet ආවරණය වැඩි කිරීම; පොදු ස්ථානවල ICT මධ්‍යස්ථාන/නොමිලේ Wi-Fi; පාසල්වල සහ වැඩිහිටියන්ට ICT ඉගැන්වීම; අඩු මිල උපාංග හෝ data පැකේජ; සිංහල සහ දෙමළ භාෂාවෙන් සේවා.

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස: e-government යනු පුරවැසියා ↔ රජය. ඔබේ උදාහරණය භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමක් හෝ විකිණීමක් නම් එය e-commerce – ලකුණ ලැබෙන්නේ නැහැ.

6. *(ලකුණු 10)*

(i) (ලකුණු 2)
Abacus → Pascaline → Analytical Engine → ENIAC (1). එහි නූතන පරිගණකයක ප්‍රධාන කොටස් තිබුණා – input, processing (mill), memory (store), output (1).

(ii) (ලකුණු 3)
2 – transistors: කුඩායි, තාපය අඩුයි, විශ්වාසනීයයි (1)
3 – integrated circuits: තවත් කුඩා සහ වේගවත්, ලාභයි (1)
4 – microprocessors/VLSI: personal computers, laptops, ඉතා වේගවත් සහ ලාභයි (1)

(iii) (ලකුණු 2)
Vacuum tubes ඉතා රත් වී නිතර පිළිස්සී පරිගණකය නතර වුණා (1). Transistors ඝන, කුඩා සහ අඩු තාපයක් නිපදවන නිසා අඩුවෙන් දෝෂ වුණා (1).

(iv) (ලකුණු 3)
පස්වන පරම්පරාව කෘත්‍රිම බුද්ධිය (AI) ගැනයි (1). Voice assistant එක ස්වභාවික භාෂාව/කථනය තේරුම් ගන්නවා (1) සහ මිනිසෙකු මෙන් පිළිතුරු දෙනවා; බොහෝ විට දත්තවලින් ඉගෙන ගන්නවා (machine learning) (1).

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස්: V–T–I–M පිළිවෙළ (Vacuum tubes, Transistors, ICs, Microprocessors) මතක තියාගන්න. 2 සහ 3 පරම්පරා පටලවා ගැනීම බහුලම වැරැද්දයි. “ඇයිදැයි පැහැදිලි කරන්න” කිව්වොත් හේතුව සහ ප්‍රතිඵලය දෙකම ලියන්න.

7. *(ලකුණු 10)*

(i) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): ගෙදර/ඕනෑම තැනක සිට ඉගෙනීම; පටිගත කළ පාඩම් නැවත බැලීම; වැඩි සම්පත් (e-Thaksalawa); ගමන් කාලය ඉතිරි වීම; තමන්ගේ වේගයට ඉගෙනීම.

(ii) (ලකුණු 2)
ඕනෑම දෙකක් (1 බැගින්): උපාංගයක් (smartphone, tablet හෝ පරිගණකය); Internet සම්බන්ධතාවක් (4G/5G mobile data, Wi-Fi හෝ fibre); camera/microphone; app එක හෝ web browser එකක්.

(iii) (ලකුණු 3)
අර්ථය (1): තාක්ෂණය ආරක්ෂිතව, වගකීමෙන් සහ ගෞරවයෙන් භාවිත කිරීම.
උදාහරණ (ඕනෑම දෙකක්, 1 බැගින්): chat එකේ ආචාරශීලී වීම; අවසරයකින් තොරව අනුන්ගේ photos හෝ meeting links බෙදා නොදීම; අනුන්ගේ වැඩ පිටපත් නොකිරීම (plagiarism); passwords රහසිගතව තබා ගැනීම; cyberbullying වාර්තා කිරීම.

(iv) (ලකුණු 2)
ඕනෑම එකක්, පැහැදිලි කර (2): AI පිළිතුරු වැරදි විය හැකි නිසා ඒවා පරීක්ෂා කිරීමට ඔබට තේරුම් ගැනීම අවශ්‍යයි; විභාගයට ඔබේම කුසලතා වර්ධනය වන්නේ නැහැ; AI වැඩ කියන්නේ නැතිව පිටපත් කිරීම අවංක නැහැ.

(v) (ලකුණු 1)
ඕනෑම එකක් (1): සිසුන්ට ඕනෑම වෙලාවක ඕනෑම උපාංගයකින් විවෘත කළ හැකියි; කඩදාසි සහ print වියදම ඉතිරි වීම; update කිරීම පහසුයි; files නැති වෙන්නේ නැහැ.

🎯 පරීක්ෂක උපදෙස්: “පැහැදිලි කරන්න” කියලා ඇහුවොත් අර්ථය සහ හේතුවක් හෝ උදාහරණයක් ලියන්න. එක වචනයක පිළිතුරකට සාමාන්‍යයෙන් ලැබෙන්නේ ලකුණුවලින් කොටසක් පමණයි.

© 2026 schoolict.net (Ruwan Mangala Suraweera). සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.